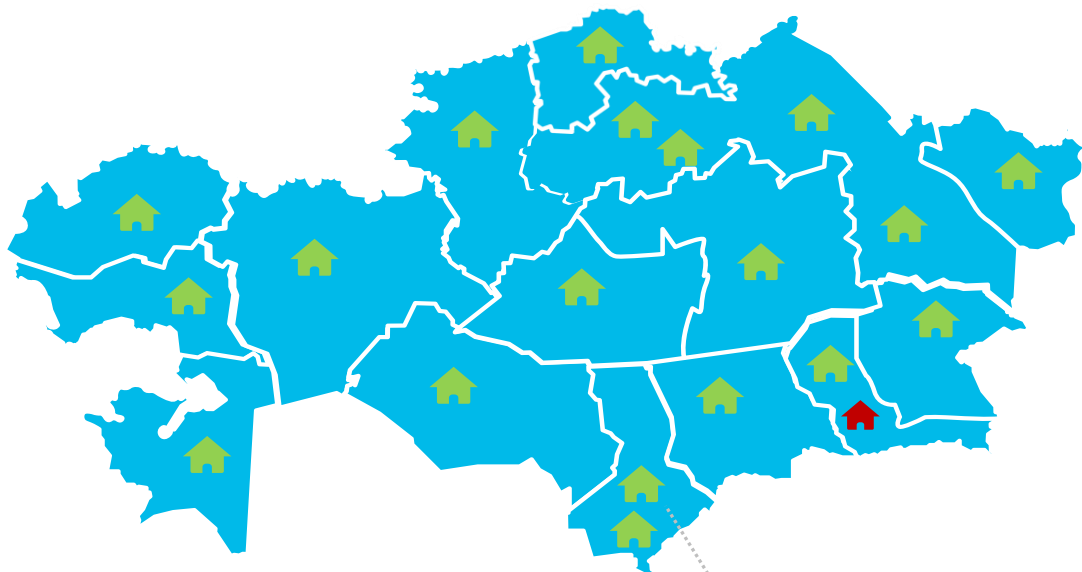

Алматы қ. қысқаша шолу

2024 ж. желтоқсан

Алматы қ.

Өңір сипаттамасы

Алматы — Қазақстанның 70 жылға жуық астанасы болған елдегі ең ірі қала. Бүгінде Алматыны «оңтүстік астана» деп атайды, өйткені экономикалық, қоғамдық және мәдени өмірінің қарқындылығы жағынан бұл шын мәнінде астаналық қала.

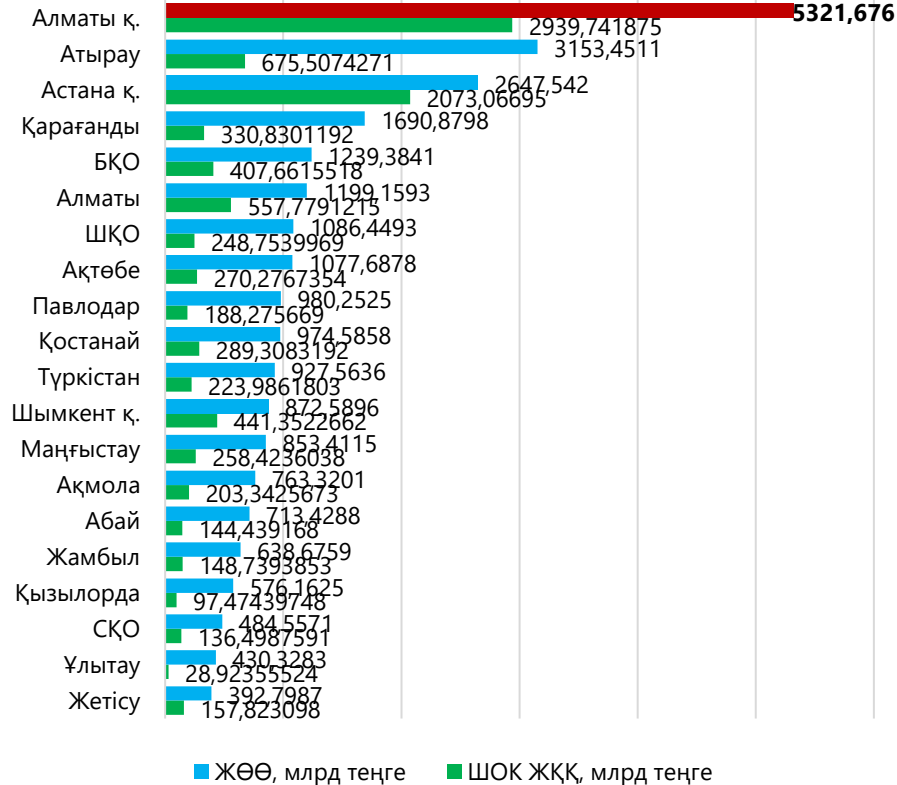
Алматы Қазақстанның қаржы, ғылым, мәдениет, экономика, тарих және өндіріс орталығы болып табылады.

Өңір статистикасы

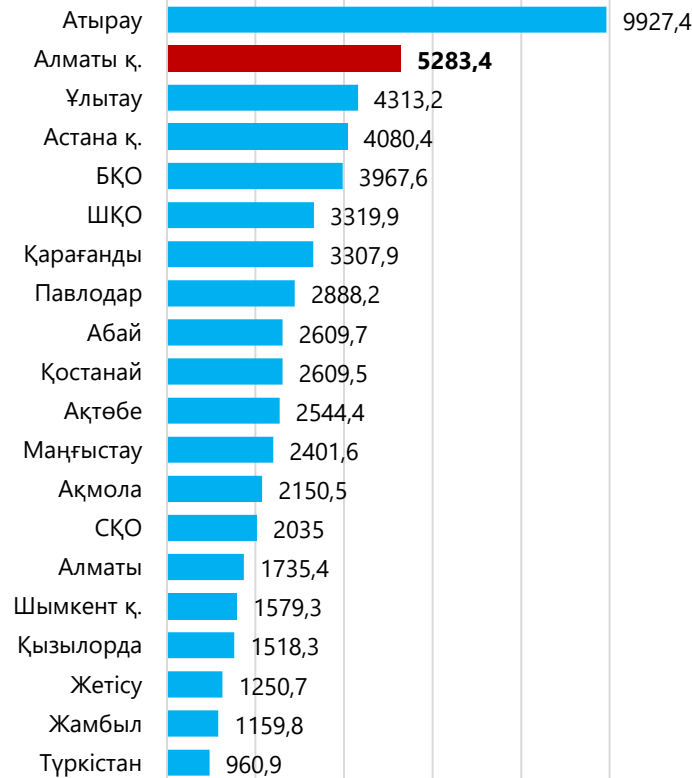
- Халық саны – 2 280 296 адам (ҚР жалпы санының 11,3%-ы, 1-орын);
- Аумағы – 682 км² (ҚР жалпы аумағының 0,03%-ы);
- Жұмыс істеп тұрған ШОБ субъектілерінің саны – 366 266 бірлік (ҚР жалпы санының 17,7%-ы, 1-орын);
- ШОБ-та жұмыспен қамтылғандар саны – 941 827 адам (ҚР жалпы санының 22,1%-ы), өңірдегі жұмыспен қамтуға ШОК үлесі – 87,0%;
- ШОК ЖҚҚ – 6 104,0 млрд теңге (ҚР жалпы сомасының 30,5%-ы) (ШОК-тың ЖӨӨ-дегі үлесі 57,3%-ды құрайды).

Алматы қ. ел экономикасына қосқан үлесінің статистикасы

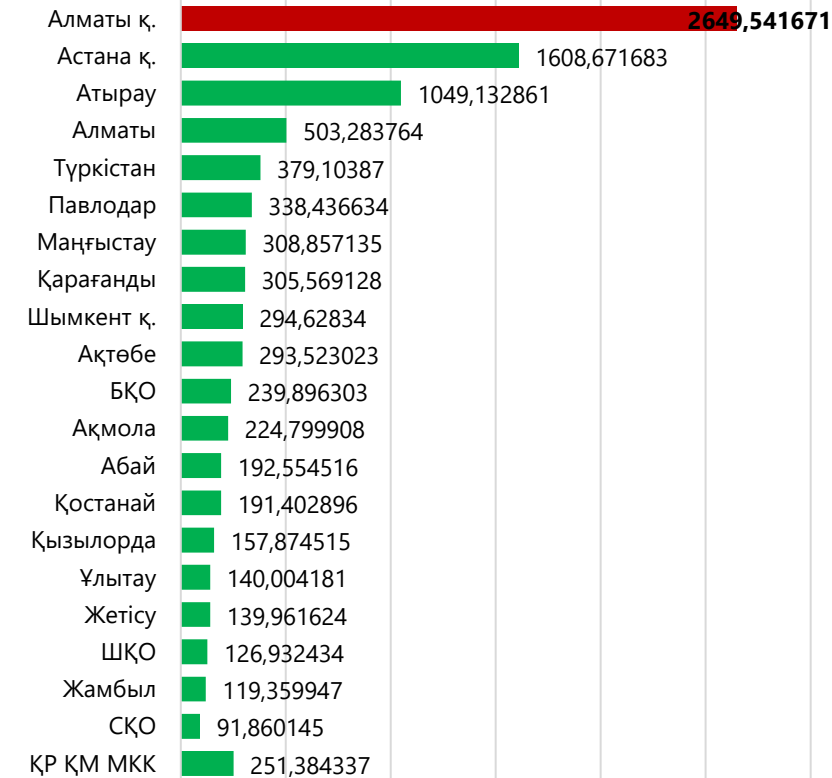
2024 ж. 3 айдағы ҚР ЖӨӨ және ШОК ЖҚҚ (млрд тг.)

2024 ж. 3 айдағы ҚР жан басына шаққандағы ЖӨӨ (\$ АҚШ)

2024 ж. 6 айдағы мемлекеттік бюджетке салықтар мен төлемдер (млрд тг.)

Қазақстанның ЖӨӨ-сі 26,0 трлн тг. құрады:

- Алматы қ. ЖӨӨ-сі 5 322 млрд тг. құрады

Қазақстанның ШОБ ЖҚҚ-сы 9,8 трлн тг. құрады:

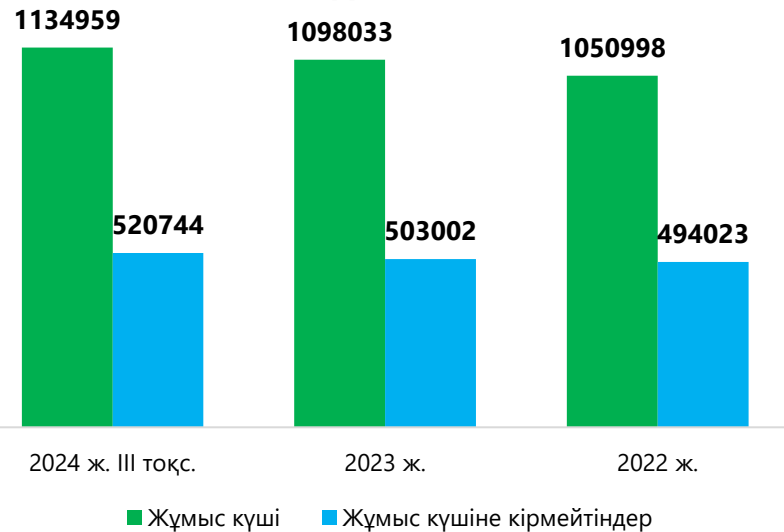
- Алматы қ. ШОБ ЖҚҚ-сы 2 940 млрд тг. құрады (ШОК ЖҚҚ-ның өңір ЖӨӨ-дегі үлесі 55%-ды құрады)

2024 жылдың жартыжылдығында Қазақстандағы мемлекеттік бюджетке салықтар мен төлемдер 9,6 трлн тг. құрады

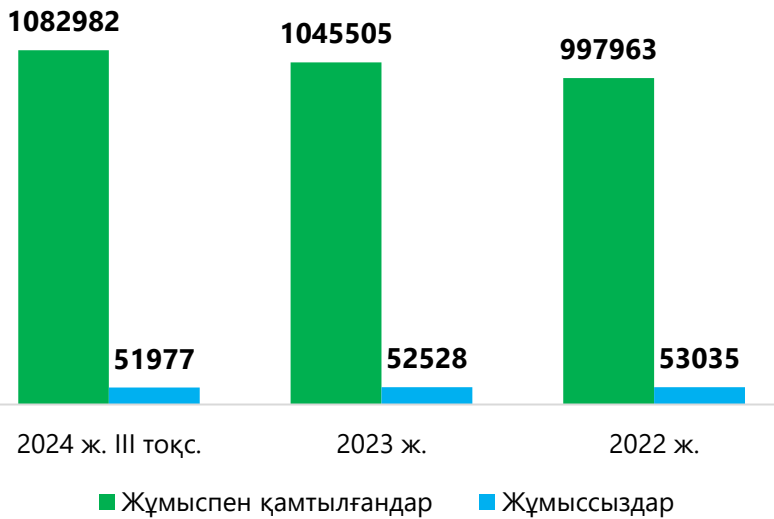
- Алматы қ. салықтары мен төлемдері 2 649,5 млрд тг. құрады (ҚР жалпы көрсеткішінің 27%-ы)

Алматы қ. халқының жұмыспен қамтылу статистикасы

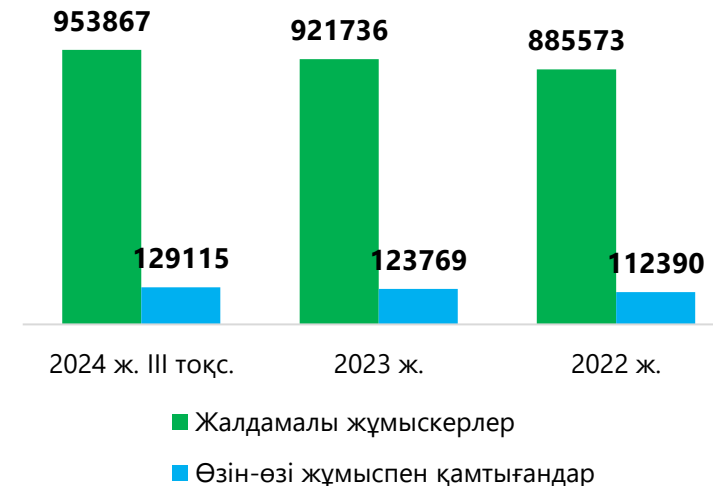
Экономикалық белсенділік деңгейі, адам

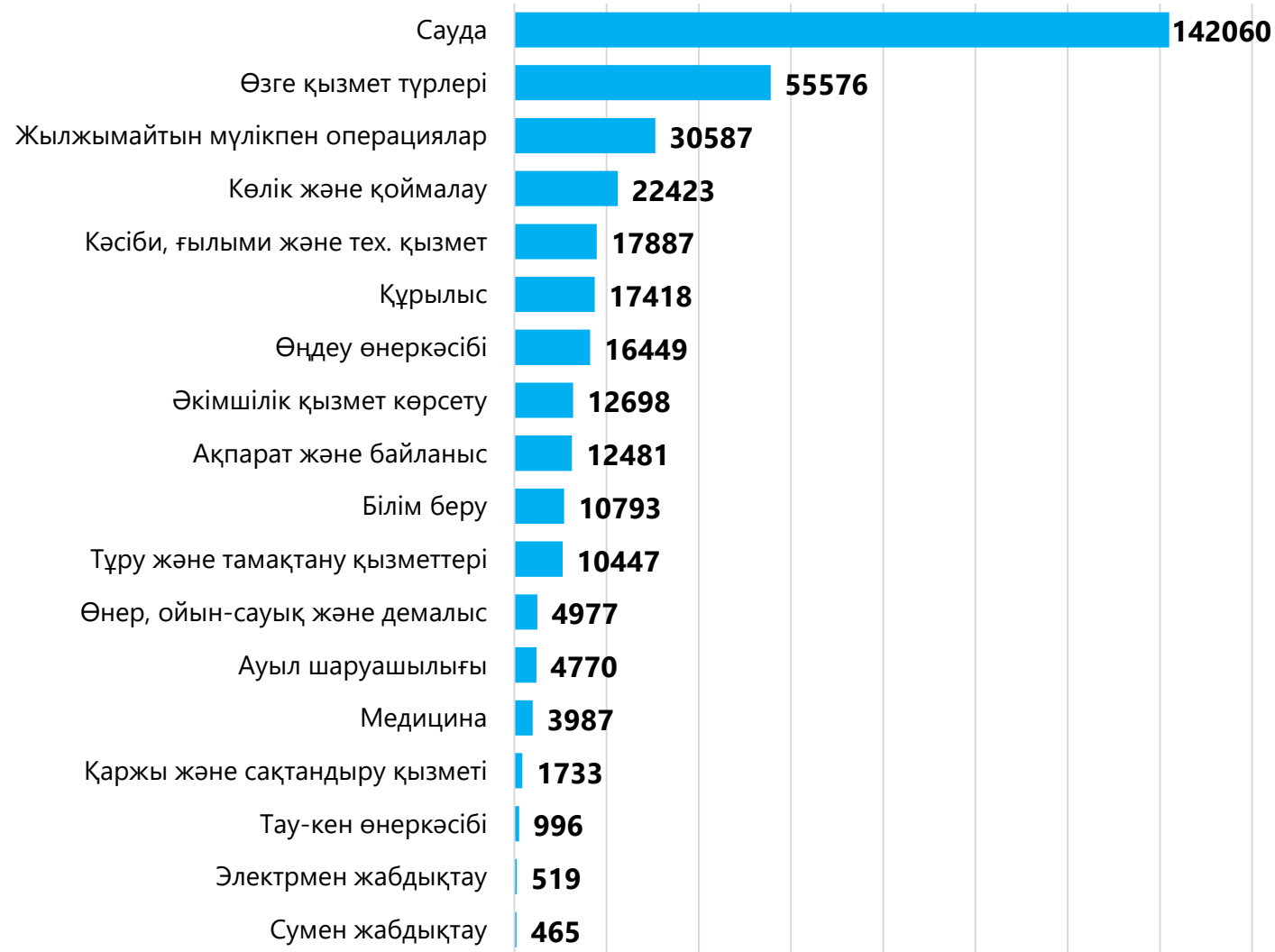
Жұмыспен қамту деңгейі, адам

Жұмыспен қамту құрылымы, адам

Жұмыс істеп тұрған ШОБ субъектілерінің саны

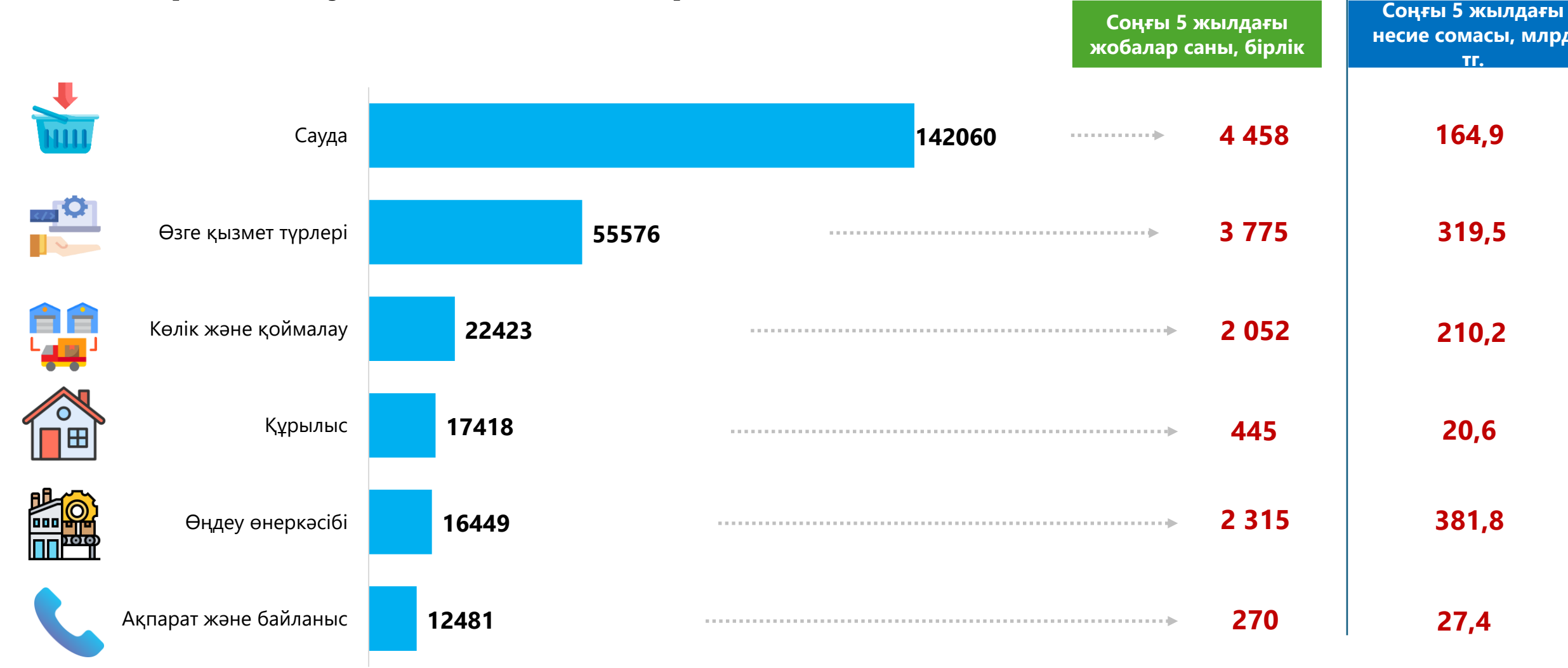
366 266
ШОБ субъектісі

Алматы қ. салалар бөлінісінде басым бағыттар:

- Сауда – 38,8% немесе 142,1 мың бірлік
- Өзге қызмет түрлері – 15,2% немесе 55,6 мың бірлік
- Жылжымайтын мүлікпен операциялар – 8,4% немесе 30,6 мың бірлік

Жұмыс істеп тұрған ШОБ субъектілерінің саны және Қор қолдауының нәтижелері

Алматы қ. бойынша барлық қаржылық бағдарламалардың нәтижелері: 19,9 мың жоба
несиe сомасы 2 172 млрд теңге

01.12.2024 ж. жағдай бойынша

Алматы қ. 2024 ж. 9 айдағы экспорты

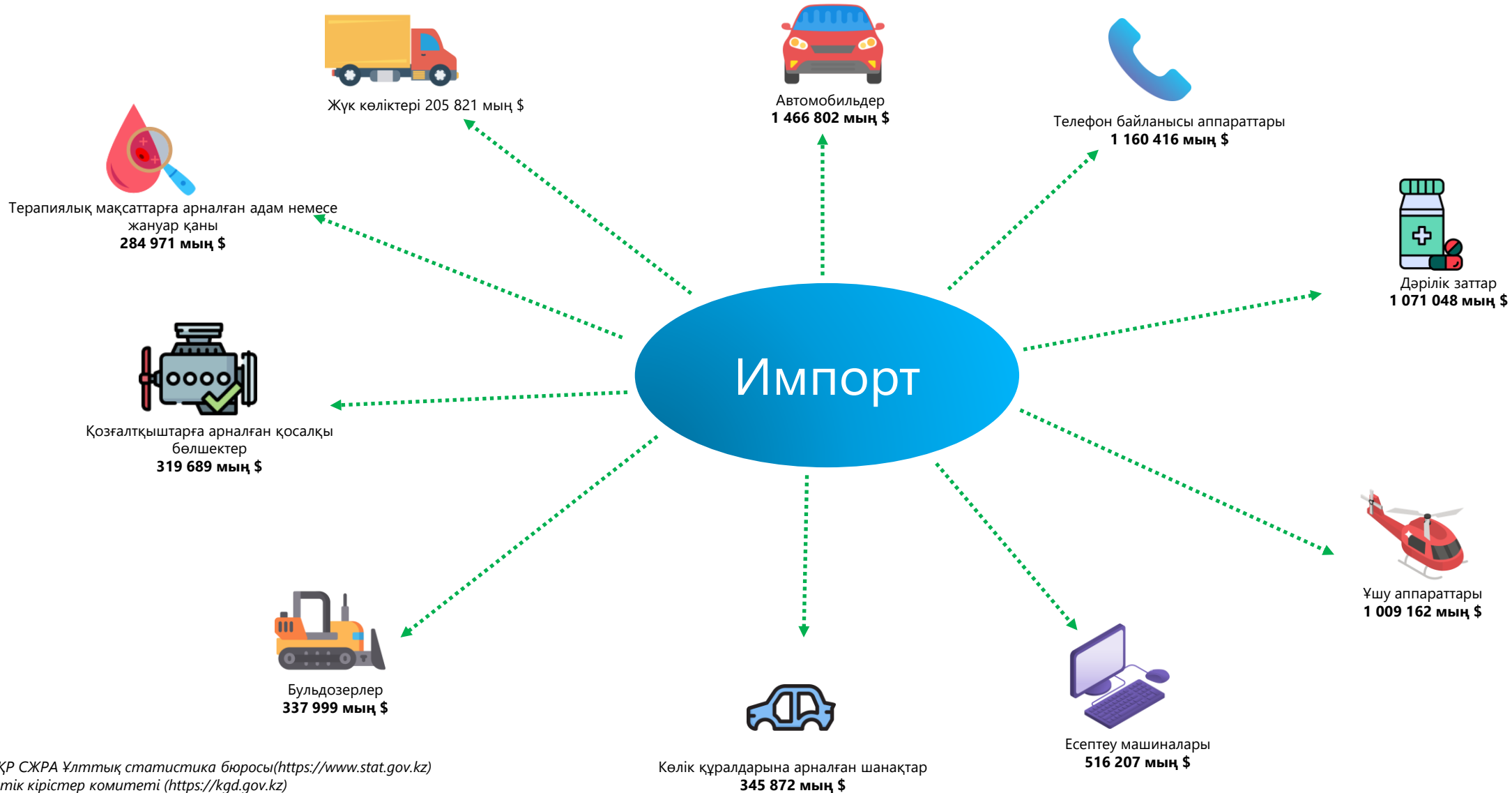
Экспорттың жалпы көлемі: 4 586 629 мың \$

Дереккөз: ҚР СЖРА Ұлттық статистика бюросы(<https://www.stat.gov.kz>)
Мемлекеттік кірістер комитеті (<https://kgd.gov.kz>)

Алматы қ. 2024 ж. 9 айдағы импорты

Импорттың жалпы көлемі: 20 480 902 мың \$

Бәсекелестік артықшылықтар:

- 1) Алматы – кәсіпкерлік бастама мен жеке капитал қаласы. Қазақстан халқының 10%-ы тұратын және ел ЖІӨ-сінің 20%-ы, бюджет түсімдерінің 23%-дан астамы қалыптасатын Қазақстанның ең ірі қаласы. Қалада банктердің несие портфелінің 62%-ы, елдің ішкі саудасының 38%-ы және сыртқы саудасының 17%-ы шоғырланған. Жалпы өңірлік өнімнің 40%-ын, салықтардың 63%-ын және 600 мыңнан астам жұмыс орнын қамтамасыз ететін шағын және орта бизнес дамыған. Дүниежүзілік банк Алматыдағы бизнес жүргізу жағдайларын Қазақстандағы ең үздік деп таниды. Қазақстанның Doing Business жаһандық рейтингіндегі орны Алматы бойынша айқындалады, 2019 жылы ел 190 мемлекеттің ішінде 25-орынға шықты;
- 2) Ел өңірлерімен салыстырғанда өмір сүру деңгейі жоғары. Жан басына шаққандағы ЖӨӨ бойынша (6,7 млн теңге/адам) Алматы Атырау облысынан кейін елде 2-орында, күтілетін өмір сүру ұзақтығы бойынша (75,5 жыл) тек Астана қаласынан кейін тұр;
- 3) Табиғи-климаттық әртүрлілік және туристік қызығушылық тудыратын бірегей нысандардың болуы. Биіктігі 4 мың метрден асатын шыңдары бар тау массивтері, сирек флорасы мен фаунасы бар табиғи парктер, тарих және сәулет ескерткіштері (сақ қорғандары, конструктивизм және кеңестік модернизм стиліндегі ғимараттар), спорттық-рекреациялық инфрақұрылым нысандары (Медеу, Шымбұлақ, Көк-Төбе және т.б.), қала маңындағы Қазақстандағы 2 казино аймағының бірі – эко-, этно-, спорттық, ойын-сауық туризмі мен қонақжайлылық индустриясының дамуына ықпал етеді.

Әлсіз жақтары:

- Қалалық көліктің даму деңгейі қаланың қажеттіліктеріне сәйкес келмейді. Автомобильденудің өсуіне жанармай бағасының бірқалыпты болуы, жол айрықтары мен жылдам жүретін учаскелер салу арқылы жол инфрақұрылымының кеңеюі, сондай-ақ қоғамдық көліктің қанағаттанарлықсыз жұмысы мен жеткіліксіз дамуы ықпал етті. Халқы 1,9 млн адам болатын Алматыда күн сайын метроны қоса алғанда, қоғамдық көлікпен шамамен 1,2 млн сапар жасалады. Салыстыру үшін, Мәскеуде халық саны Алматыдан небәрі 6,8 есе көп болғанымен, қоғамдық көлікпен сапарлар саны 12 есе көп. Автомобильдердің шамадан тыс көп болуы ауаның ластану деңгейінің артуына және кептелістердің пайда болуына әкеледі.

Мүмкіндіктер:

- 1) Орталық Азия үшін халықаралық саяси және іс-шаралық орталық ретінде қалыптасу. Қаланың географиялық орналасуы қолайлы және ауқымды іс-шараларды өткізуге арналған инфрақұрылымы жақсы дамыған. Халықаралық деңгейдегі қонақүйлер, конгресс-орталықтар және үлкен аумақты спорт нысандары қаланың елеулі салыстырмалы артықшылығы болып табылады;
- 2) Креативті экономиканы дамыту. Алматыда Қазақстанның креативті индустрияларындағы барлық кәсіпорындардың 44%-дан астамы шоғырланған (жарнама, сәулет, дизайн, бағдарламалау, сән, театр, кино, музыка және т.б. салалардағы 8 мыңға жуық кәсіпорын). Алматының бүкіл Орталық Азия өңірінің креативті экономикасы мен инновациялық өндірістерінің орталығына айналуына барлық мүмкіндігі бар;
- 3) Назар орталығында – адам. Әлемдік тәжірибені зерделеу табысты қалалардың адамға бағдарланғанын, яғни азаматтардың мүдделерін бәрінен жоғары қоятынын көрсетеді. Қоғаммен диалог даму мәселелерінің негізгілерін айқындау тиімділігін арттырып, ықтимал шешімдер аясын кеңейтіп, қаланы дамыту мақсатында жергілікті басқару органдары мен қала тұрғындарының жұмысын үйлестіре алады.

Өңірдің халық үшін тартымдылығының төмендеуі:

- 1) Көші-қон ағыны және урбандалу дағдарысы. Қала мен қала маңының халқы тез өсуде. 30 жыл бұрын алматылықтардың саны 1 млн-нан сәл ғана асатын. Қазір – 1,9 млн-ға жуық. 2030 жылға қарай қала тұрғындарының саны 2,5-3 млн-ға жетуі мүмкін. Жыл сайын қала халқы 50 мыңнан астам адамға өседі. Оның 60%-ы – көші-қон есебінен. Бұл қаланың бүкіл әлеуметтік, инженерлік және көлік инфрақұрылымына шамадан тыс жүктеме түсіреді. Бағалау бойынша, жеке баспанасы жоқ алматылықтардың 80%-дан астамы ипотекаға пәтер алуға мүмкіндігі жоқ, сондықтан жалдамалы тұрғын үйде тұруға немесе арзан жеке үй салуға/сатып алуға мәжбүр. 2012 жылдан бері Алматыдағы көппәтерлі үйлер саны 13,6%-ға өсіп, 26,7 мыңға жетті (олардағы пәтерлер саны 55,2 мыңға өсіп, 513,3 мыңға жетті), ал жеке тұрғын үй құрылысы 2 еседен астам өсті (70,9 мыңға өсіп, 130,1 мыңға жетті). Қаланың жайылып өсуімен және инфрақұрылым шығындарының артуымен бірге бақыланбайтын субурбандалу қаупі күшейеді.